

جهاد اقتصادی ربطی به ریاضت اقتصادی ندارد

عضو هیئت علمی دانشکده اقتصاد دانشگاه تهران با اشاره به این نکته که در روزهای ابتدایی سال 90 اقدامات محدود و ناقص رسانه ملی هنوز نتوانسته در شفاف‌سازی موضوع مؤثر باشد، تصریح کرد: متأسفانه برخی‌ها حتی جهاد اقتصادی را در حد ریاضت اقتصادی تنزل دادند.

عضو هیئت علمی دانشکده اقتصاد دانشگاه تهران با اشاره به این نکته که در روزهای ابتدایی سال 90 اقدامات محدود و ناقص رسانه ملی هنوز نتوانسته در شفاف‌سازی موضوع مؤثر باشد، تصریح کرد: متأسفانه برخی‌ها حتی جهاد اقتصادی را در حد ریاضت اقتصادی تنزل دادند.

به گزارش خبرنگار گروه دانشگاه خبرگزاری فارس، مقام معظم رهبری در پیام نوروزی خود، سال 90 را به عنوان سال "جهاد اقتصادی" نامگذاری کرده و در این زمینه فرمودند که "این سال جاری را که از این لحظه آغاز می‌شود، ما بایستی متوجه کنیم به اساسی‌ترین مسائل کشور و محور همه این‌ها به نظر من مسائل اقتصادی است، لذا من این سال را "سال جهاد اقتصادی" نامگذاری می‌کنم."

همچنین رهبر معظم انقلاب خاطرنشان کردند: "ما سال 89 را به نام سال همت مضاعف و کار مضاعف نامگذاری کردیم و خوشبختانه در سرتاسر سال، این شعار تحقق عملی پیدا کرد" و جالب‌تر اینکه "جهاد اقتصادی"، سومین سال دهه پیشرفت و عدالت است و قطعاً تمام برنامه‌ها و حرکات کشور باید به گونه‌ای تدوین و اجرایی شود که در پایان این دهه، پیشرفت و عدالت به معنای حقیقی کلمه در کشورمان احساس شود."

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای در بخشی از سخنانشان در جمع زائران حرم ملکوتی ثامن الحجج -علیه السلام- در این راستا نیز محورهایی را مشخص فرمودند و تأکید کردند که "ایران با جهاد اقتصادی نشان می‌دهد که یک ملت در سایه اسلام پیشرفت می‌کند."

البته دستیابی به چنین اهدافی نیازمند تبیین موضوع و شناخت آن و همچنین ارائه راحل‌هایی منطقی و صحیح برای اجرایی کردن اهداف مورد نظر است.

همین نامگذاری و تأکیدات رهبر معظم انقلاب اسلامی باعث شد تا به گفت‌وگویی با محمد خوش‌چهره عضو هیئت علمی دانشکده اقتصاد دانشگاه تهران بنشینیم و در این گفت‌وگو ضمن پاسخ به این پرسش که "چرا جهاد اقتصادی؟" ابعاد مختلف این استراتژی را تشریح و راه‌های رسیدن به آن را بررسی کنیم و رسالت دانشگاه‌ها در قبال جهاد اقتصادی را نیز مورد بررسی قرار دهیم.

* اجرایی کردن جهاد اقتصادی مستلزم درک مفهومی از موضوع است

خوش‌چهره در ابتدای گفت‌وگویی مشروح خود با فارس با بیان اینکه اجرایی کردن جهاد اقتصادی مستلزم درک صحیح مفهومی از آن است تا تشخیص داده شود که اهمیت این اطلاق ناشی از چیست، گفت: مقام معظم رهبری به بیان مدیریت کلان ملی، استراتژیست نظام هستند؛ یعنی کسی که در بین هدف‌های تعیین شده اولویت را تبیین می‌کند.

وی ادامه داد: معمولاً یک نظام سیاسی یا اقتصادی مجموعه‌ای از هدف‌ها را در پیش‌روی خود دارد اما اینکه بتواند همزمان همه هدف‌ها را به صورت متوازن پیش ببرد این معمولاً شدنی نیست؛ حتی در مقیاس‌های خردتر مانند مدیریت استراتژیک سازمانی یا شهری و شبیه به این‌ها نیز شرایط به این‌گونه است؛ در مدیریت کلان ملی به خصوص اقتصاد کلان تشخیص اولویت‌ها یک معیار ارزیابی، قضاوت، توانمندی و عقلانیت بشمار می‌رود.

* مقام معظم رهبری با نگاه نافذ اولویت‌ها را پیش‌رو قرار می‌دهد

این استاد دانشگاه با بیان اینکه مقام معظم رهبری با نگاه نافذ اولویت‌ها را پیش‌رو قرار می‌دهد و این اولویت‌ها در قلمروهای مختلف مشخص می‌شود، در بیان مثالی در این زمینه گفت که در حوزه‌های سیاسی اجتماعی، امنیتی و اقتصادی؛ به طور مثال فرمایش ایشان در اطلاق سال به نام "اتحاد و انسجام ملی" در جهت بسترسازی برای اتحاد ملی است که به حوزه اجتماعی مربوط می‌شود و این نامگذاری برای پیشبرد اهداف و مصالح ملی انجام می‌گیرد.

وی اضافه کرد: مقام معظم رهبری امسال را "جهاد اقتصادی" نامیدند؛ این اطلاق از 2 قلمرو تشکیل شده است که یکی اقتصادی است که حوزه را به صورت خاص بر روی اقتصاد متمرکز کرده و بحث دوم آهنگ و نحوه حرکت است که جهادگونه گفته شده است.

* انتقاد از برخورد تبلیغاتی و نامناسب با نامگذاری‌ها

خوش‌چهره درک صحیح از هر 2 واژه (اقتصاد و جهاد) را حائز اهمیت دانست و ادامه داد: متأسفانه دیده می‌شود که بعضاً آگاهانه یا ناآگاهانه برخوردهای مقطعی و محدودنگر و بعضاً تبلیغاتی با چنین فرمایشاتی می‌شود که در توضیح نام‌گذاری امسال این مطلب به صراحت در فرمایشات مقام معظم رهبری گفته شد و از استفاده‌های تبلیغاتی و نامناسب از این اطلاق‌ها انتقاد صورت گرفت.

این استاد دانشگاه تهران با تأکید بر اینکه قطعاً درک صحیح از موضوع و یک مفاهمه علمی بین نخبگان، سیاست‌گذاران، برنامه‌ریزان و حتی قانون‌گذاران و تصمیم‌گیران کلان اقتصاد ملی در سطح اول حائز اهمیت است، خاطرنشان کرد: در سطح دوم مردم و آحاد جامعه، فعالان اقتصادی قرار دارند که خود را باید به صورت مشارکت‌های مردمی در عرصه جهاد اقتصادی نشان دهند.

خوش‌چهره با اشاره به نقش رسانه‌ها در تبیین مسائل و موضوعات اظهار داشت: در واقع رسانه‌ها نقش مهمی در تبیین و تحلیل و دلایل ایجاد این مسئله دارند و از سوی دیگر محافل آکادمیک و دانشگاهی نیز موثر هستند.

وی اضافه کرد: محافل آکادمیک و دانشگاهی، نظام تصمیم‌گیری، سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی و قانون‌گذاری را به عنوان مخاطب قرار می‌دهند و رسانه آحاد مردم و سطح بالا را به عنوان مخاطب دارند.

* نباید جهاد اقتصادی را تا سطح ریاضت اقتصادی تنزل داد

این استاد دانشگاه تهران با اشاره به این نکته که در روزهای ابتدایی سال 90 اقدامات محدود و ناقص رسانه ملی هنوز نتوانسته در شفاف‌سازی موضوع مؤثر باشد، تصریح کرد: متأسفانه برخی‌ها حتی جهاد اقتصادی را در حد ریاضت اقتصادی تنزل دادند.

خوش‌چهره با بیان اینکه جهاد اقتصادی تأکید به اقدام در قلمرویی است که به دلیل اهمیت استراتژیکش در راستای منافع ملی محسوب می‌شود، تصریح کرد: صداوسیما نباید این شبهه را به وجود آورد که اقتصاد به اصل نظام جمهوری اسلامی تبدیل شده است و بعد نظام را با نظام‌های سوسیالیستی که در آن‌ها اقتصاد زیرینا است، مقایسه کرد.

* نامگذاری سال 90 به نام "جهاد اقتصادی" به معنی سوسیالیستی شدن نظام نیست

وی با اشاره به اینکه شاکله نظام جمهوری اسلامی ایران مشخص است و فرمایشات مقام معظم رهبری نیز به عنوان اقدامات تاکتیکی محسوب می‌شود، اظهار داشت: نامگذاری‌ها یک تبیین استراتژیک بلند مدت راجع به یک موضوع نیست؛ اگرچه برخی از اطلاق‌ها مانند "تلاش مضاعف" قطعاً می‌تواند استمرار بلندمدت داشته باشد ولی در مجموع مفهوم نامگذاری سال 90 به عنوان سال "جهاد اقتصادی" این نیست که نظام سوسیالیستی شده و قصد دارد اقتصاد را به عنوان زیرینا مطرح کند.

این استاد دانشگاه اجرای درست و صحیح جهاد اقتصادی را نیازمند بررسی و یافت دلایل ایجاد این چنین بحثی عنوان کرد و گفت که مقام معظم رهبری به صورت شفاف و ساده در فرمایشاتشان این اقدام را اجرایی کردند.

خوش‌چهره اضافه کرد: ما اکنون قطار در حال حرکتی داریم که این حرکت دستاوردهایی نیز داشته است اما همچنان که در فرمایشات رهبر معظم انقلاب بود، برخی مواقع لوکوموتیو زیگزآگ حرکت کرد و برخی زمان‌ها مانند دوندی‌هایی که حرکاتش باید با نگاه به رقبیش باشد و رو به جلو بدون حرکت کردیم؛ اما دائماً دچار برگشت‌های نامناسب و عقب رفتن‌ها و انحرافات از مسیر شدیم که چنین موضوعاتی حرکت به سمت هدف‌گذاری را به عقب انداخته است.

وی با یادآوری اینکه اکنون چشم‌انداز 20 ساله و سیاست ابلاغی برنامه پنجم را داریم اما مشاهده می‌کنیم که از سیاست‌های تعیین شده در برنامه 20 ساله که در درجه اول تبدیل شدن به قدرت اول علم و فناوری در منطقه و در درجه دوم قدرت اول اقتصادی شدن در منطقه است، فاصله گرفتیم، خاطرنشان کرد: اگرچه در علم و فناوری توانستیم موفقیت‌های مثبتی را کسب کنیم اما در حوزه اقتصاد نتوانستیم حتی وضع موجود را حفظ کنیم.

عضو هیئت علمی دانشکده اقتصاد دانشگاه تهران با یادآوری این نکته که 2 سال پیش که به تدوین چشم‌انداز مبادرت کردیم رقیب اصلی‌مان در منطقه ترکیه و در درجه دوم عربستان بود، اظهار داشت: اگرچه عربستان با برداشت بی‌رویه از مخازن نفت رفاهش را بالا برد و برخی از دستاوردهایش به دلیل نوع حکومت غیرمسئولانه‌اش است اما به هر حال در حوزه رقابت این 2 کشور از ما فاصله گرفته‌اند.

* به دنبال سیاه‌نمایی نیستیم

خوش‌چهره افزود: مفهوم این سخنان این نیست که به دنبال سیاه‌نمایی هستیم و قصد داریم بگوییم که هیچ تلاشی صورت نگرفته است؛ قطعاً تلاش‌هایی انجام شده است اما باید این تلاش در سال جدید به عنوان یک اقدام تاکتیکی و موجه به گونه‌ای دنبال شود که شکاف‌های موجود کاهش پیدا کرده و باعث شود تا بتوانیم به سطح بالاتری از تولید ناخالص ملی، اشتغال، کاهش فقر و به طور بنیادی‌تر، افزایش سرمایه‌گذاری و رفع موانع از سر راه تولید ملی مبادرت کنیم.

این استاد دانشگاه با تأکید مجدد بر این نکته که در مرحله اول باید موضوع به درستی تبیین شود، گفت که نهادهایی مانند قوه مقننه، قوه مجریه، نظام سیاست‌گذاری، قانونگذاری و تصمیم‌گیران استراتژیک که در این مسئله درگیر هستند باید مفهوم اصلی این نامگذاری را درک کنند تا دچار انحراف نشوند.

وی درک صحیح از موضوع را فوق‌العاده دارای اهمیت دانست و تصریح کرد: ما در جهاد اقتصادی توان و ظرفیت‌مان در سطوح بالایی تصمیم‌گیری، سیاست‌گذاری و قانونگذاری را باید با اولویت اقتصادی دنبال کنیم.

* برداشتن موانع از سر راه تولید ملی اقدام مهمی است که باید در سال 90 اجرایی کرد

خوش‌چهره با بیان اینکه یکی از اقدامات مهمی که در سال 90 باید انجام دهیم برداشتن موانع از سر راه تولید ملی است، گفت: امسال روند رو به افزایش واردات که از 2 دهه اخیر تاکنون شاهد آن هستیم باید کاهش پیدا کند؛ واردات یک نوع تهاجم اقتصادی نظام سلطه علیه ما به شمار می‌رود و این روند علیرغم تلاش‌های دولت‌های مختلف کماکان ادامه پیدا کرده است.

وی در همین زمینه اضافه کرد: با کاهش واردات باید با استفاده از ظرفیت‌های خالی اقتصاد ملی آن را پر کرد؛ البته چنین اقداماتی با فعالیت‌های عادی قابل اجرا نیست، بنابراین جهاد اقتصادی عنوان شده است.

این استاد دانشگاه همچنین با بیان اینکه مفهوم جهاد اقتصادی استفاده از تمام ظرفیت‌ها هم از نظر فکری و تصمیم‌گیری و هم از نظر ظرفیت‌های مادی و فیزیکی است که باید در خدمت اقتصاد قرار گیرند، گفت: این اقدامات انجام می‌شود تا نرخ رشد اقتصادی که طبق سیاست‌های ابلاغی مقام معظم رهبری در برنامه پنجم باید 8 درصد باشد و اکنون به دلایل برون‌زا شامل اقتصاد جهانی، شیطنت نظام سلطه و تحریم‌ها و بخشی نیز به دلیل تصمیم‌گیری‌های نامناسب به نیم درصد رسیده است، باید سریعاً این خلاء پر شود تا متغیرهایی که متأثر از نرخ رشد اقتصاد کلان است به درصد مناسبی برسند.

خوش‌چهره با بیان اینکه در سال 90 با اولیویتی که به حوزه اقتصاد داده می‌شود باید با درایت و بصیرت‌سازی نقاط ضعف برطرف شود، تصریح کرد: همه مطالب گفته شده مقدمه است؛ البته آگاه‌سازی نسبت به این موضوعات در محافل آکادمیک می‌تواند یک حوزه محوری و استراتژیک باشد اما این اقدام باید به صورت هدایت شده و با درک صحیح از موضوع در داخل و محیط بین‌المللی و تحلیل وضعیت گذشته و بررسی وضع موجود و ارائه راه‌حل‌هایی مناسب صورت گیرد.

وی با بیان اینکه در سال 90 باید بتوان با سرعت منطقی و مطلوب و شایسته شاهد پیشرفت نظام در حوزه‌های اقتصادی باشیم، اظهار داشت: فرمایشات مقام معظم رهبری اقدامات تاکتیکی و عملیاتی است که در هر سال باید نسبت به آن سال مدنظر قرار گیرد.

این استاد دانشگاه تهران در پاسخ به این سؤال که تولید علم و تبدیل علم به ثروت می‌تواند از راه‌های تحقق جهاد اقتصادی باشد؟ اظهار داشت: قطعاً تولید ثروت از طریق تولید علم در یک شب ایجاد نمی‌شود و نیاز به یک برنامه استراتژیک درازمدت دارد.

خوش‌چهره در پاسخ به این سؤال که راه‌حل‌های صحیح و مناسب برای اجرای جهاد اقتصادی چیست؟ گفت: اولین موضوع برای جهاد اقتصادی رفع موانع از سر راه تولید ملی است؛ چون ظرفیت‌های اقتصاد ملی ما علیرغم تمام تلاش‌هایی که در سطح کلان صورت می‌گیرد بیش از 50 درصد از ظرفیت اقتصاد ملی استفاده نمی‌کنیم.

وی اضافه کرد: در بخش صنعت این رقم به وضوح مشاهده می‌شود، در کشاورزی و خدمات نیز این مسئله دیده می‌شود؛ به طور مثال صنعت نساجی 30 درصد ظرفیتش تولید می‌کند و بخش قابل توجهی از آن واردات است؛ در بخش کشاورزی 90 درصد چای ما وارداتی است.

عضو هیئت علمی دانشکده اقتصاد دانشگاه تهران اضافه کرد: با توجه به اینکه موانعی بر سر تولید در موارد ذکر شده وجود دارد و

ظرفیت‌های بالقوه برای تولید چنین کالاهایی وجود دارد، شرایط ایجاب می‌کند که ما در مرحله اول این ظرفیت‌ها را شناخته و از آنان استفاده کنیم و در مرحله دوم یک اقدام جهادگونه در این خصوص انجام دهیم.

* تشکیل کمیسیون ویژه "جهاد اقتصادی" اقدام نمایشی است

خوش‌چهره همچنین با اشاره به اقدام مجلس در تشکیل یک کمیسیون ویژه با عنوان "جهاد اقتصادی" این اقدام را یک اقدام نمایشی خواند.

وی در بیان راه‌حلهایی برای جلوگیری از انجام اقدامات فرمایشی گفت: ابتدا باید بحث کرد تا دریافت ریشه سخن مقام معظم رهبری در چه مباحثی است؛ بررسی در باب این موضع مشخص می‌کند که ما از ظرفیت اقتصاد ملی‌مان در راستای هدف‌هایمان استفاده نکردیم.

خوش‌چهره در مورد نهادهایی که باید در مورد اقتصاد عمل جهادگونه انجام دهند، اظهار داشت: مفهوم این موضوع فراتر از آن است که یک قوه یا نهاد خاص مورد خطاب قرار گیرد.

این استاد دانشگاه با بیان اینکه در چشم‌انداز بیست ساله قرار است ما به قدرت اول منطقه تبدیل شویم اما در 6 سال گذشته از این هدف عقب افتادیم، خاطرنشان کرد: اکنون قطار کشور با سرعت در حال حرکت است اما سرعت برخی کشورهای منطقه از ما بیشتر است؛ حال برای آنکه بتوانیم این شکاف را پر کنیم نیاز به اقدام جهادگونه داریم.

وی پیشنهاد کرد که در ابتدا موضوع تبیین شود و قبل از آن هم به صورتی در رسانه‌ها و گفت‌وگوها به موضع پرداخته شود که ابعاد مسئله به درستی مشخص شود اما نباید مطالب به صورتی مطرح شود که جهاد اقتصادی با ریاضت اقتصادی مترادف بیان شود؛ زیرا بیان این مفهوم تاثیر منفی و نگران‌کننده در مردم به وجود می‌آورد.

خوش‌چهره مجدداً تأکید کرد که در ابتدا باید موضوع را متوجه شویم که موضوع برداشتن موانع از سر راه تولید ملی است؛ اگر دلایل اقداماتمان را بفهمیم می‌توانیم برای آنها راه‌حل نیز طراحی کرد.

* برای جهاد اقتصادی از ظرفیت علمی دانشگاه استفاده کرد

عضو هیئت علمی دانشکده اقتصاد دانشگاه تهران در مورد رسالت دانشگاه‌ها در قبال جهاد اقتصادی، با بیان اینکه دانشگاه‌ها ظرفیت علمی دارند و می‌توانند در این زمینه کمک کنند، تأکید کرد: در تبیین موضوع می‌توان از دانشگاه‌ها استفاده کرد؛ بنابراین باید به صورتی عمل کرد که ظرفیت‌ها با مباحث سیاسی به انحراف کشیده نشود یعنی اگر کسی هشدار داد، نگویند این منتقد و یا مخالف است.

خوش‌چهره در پایان گفت: در محافل آکادمیک نظرات مختلف بیان می‌شود اما باید مدیریت مناسب صورت گیرد و یکباره یک تفکر سیاسی تحلیل‌های خود را غالب نکند.

وی در پایان تأکید کرد که باید در ابتدا درک صحیح و مفهومی از این موضوع داشت و به دنبال دلایل ایجابی رفت؛ در گام بعدی هم راه‌حل‌ها و اقدامات از دل موضوع بیرون می‌آید و در این مسیر دانشگاه‌ها می‌توانند نقش پیش‌تاز داشته باشند.

گفت‌وگو از محمدامین حسین میرزایی